

Ministerie van Financiën

**HEDEN: IVM VERZENDEN VOOR NATIONALE FISCALITEIT
TER BESLISSING**

Aan

**Directoraat-Generaal voor
Fiscale Zaken
Directie Algemene Fiscale
Politiek**

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane

Persoonsgegevens

nota

Aanbiedingsbrief beprijzingsstudies gebouwde omgeving
en ETS2 industrie

Datum

30 juni 2025

Notanummer

2025-0000184923

Bijlagen

1. Kamerbrief
2. Onderzoek CE Delft (beprijzing woningen)
3. Onderzoek Kalavasta (beprijzing dienstensector en ETS2 industrie)

Aanleiding

In de Fiscale strategische agenda 2024 – 2028 is aangekondigd dat het kabinet nader onderzoek laat doen naar het benodigd beprijzingsniveau om de klimaatdoelen voldoende borgen. Dit onderzoek bestaat uit een combinatie van verschillende bestaande en nieuwe onderzoeken.

Inmiddels zijn de eerste twee onderzoeken afgerond. Ce Delft heeft gekeken naar het benodigd beprijzingsniveau in het woningendeel van de gebouwde omgeving. Kalavasta heeft gekeken naar het benodigd beprijzingsniveau in de dienstensector en ETS2-industrie. In deze nota wordt een aanbiedingsbrief ter ondertekening aan u voorgelegd.

Beslispunten

1. Bent u akkoord met de Kamerbrief en verzending van beide onderzoeken naar de Tweede Kamer? Indien akkoord, dan kunt u de brief ondertekenen (zie bijlage 1).
2. Graag uw akkoord voor het openbaar maken van bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Akkoord

Akkoord

Kernpunten

Onderzoeken naar benodigd beprijzingsniveau

- De onderzoeken van CE Delft en Kalavasta zijn onderdeel van een bredere verkenning per sector wat het benodigd beprijzingsniveau is om de klimaatdoelen voldoende te borgen:
 - PBL heeft vorig jaar gekeken naar de ETS1 industrie (tariefstudie CO2-heffing)
 - Kalavasta doet onderzoek naar benodigd beprijzingsniveau in veehouderij/akkerbouw
 - Berenschot/Kalavasta doen onderzoek naar benodigd beprijzingsniveau in de glastuinbouw.
- De nog lopende onderzoeken worden in augustus afgerond, zodat we met Prinsjesdag met de Tweede Kamer worden gedeeld.

- Voorstel is dat we in de MJN bijlage over fossiele regelingen een uitgebreidere analyse opnemen van de inzichten die de beprijzingsstudies hebben opgeleverd.

Belangrijkste conclusies CE Delft – beprijzing woningen

- Het klimaatdoel voor de gebouwde omgeving is 13,2 Mton CO₂-equivalent restemissies in 2030. Om dit doel te behalen moet de uitstoot van CO₂ in de subsector woningen afnemen tot 9,7 Mton CO₂-emissies in 2030.
- Met de beleidsmaatregelen in het basispad en de verwachte energieprijzen zijn voldoende verduurzamingsmaatregelen bij huishoudens economisch rendabel binnen de technische levensduur (vaak 15 jaar) om dit doel te halen. Echter treffen veel huishoudens niet alle verduurzamingsmaatregelen die rendabel zijn door factoren anders dan de terugverdientijd, zoals een beperkt handelingsperspectief (split incentive tussen huurder en verhuurder, investeringsmogelijkheden, leencapaciteit, technische beperkingen).
- Om het emissiedoel van 2030 te behalen met uitsluitend additionele beprijzing, zou een extra beprijzing van aardgas nodig zijn van 492 €/ton CO₂ (€ 0,86 per m³). Dit houdt rekening met de niet-financiële knelpunten en daardoor beperkte toepassing van rendabele maatregelen (15% bij 10 jaar terugverdientijd). Dit bedrag zou een verhoging zijn van circa 69% in 2030 op de aardgasprijs (zonder extra beprijzing is die 1,25 €/m³ inclusief EB, bijmengverplichting, ETS2 en excl. btw).
- In het rapport zijn ook varianten doorgerekend waarin extra beprijzing wordt gecombineerd met extra normering en/of extra subsidies. Normerende maatregelen fungeren als een stok achter de deur, waardoor een minder hoge extra beprijzing nodig is om de klimaatdoelen te halen. Wanneer de hybride warmtepompen bijvoorbeeld verplicht worden gesteld bij vervanging van een CV-ketel, dan daalt de benodigde extra beprijzing naar 172 euro/ton CO₂ (i.p.v. 492 euro/ton CO₂).

Belangrijkste conclusies Kalavasta – beprijzing dienstensector en ETS2 industrie

- De industrie die onder het ETS2 valt stootte in 2023 ongeveer 2,9 Mton uit. Het indicatief restemissiedoel is 1,8 Mton in 2030, waardoor t.o.v. 2023 een extra reductie van 1,1 Mton nodig is. Volgens de KEV24 heeft de ETS2 industrie in 2030 zo'n 1,8 Mton restemissies en wordt het reductiedoel dus gehaald. Volgens de analyse van Kalavasta is er daarom geen extra CO₂-beprijzing nodig om additioneel emissiereductiepotentieel rendabel te maken in 2030. Voor klimaatneutraliteit (in 2050) moeten ook duurdere reductie-opties worden genomen en is een extra CO₂-prijs van 550 euro/ton CO₂ nodig.
- De analyse in de dienstensector geeft een ander beeld: de dienstensector zal met het huidige beleid niet genoeg uitstoot reduceren, omdat verduurzaming onvoldoende rendabel is. Het indicatieve doel is 3,0 Mton restemissies in 2030 ten opzichte van 5,5 Mton in 2023
- (temperatuurgecorrigeerd en exclusief overige broeikasgassen). Met huidige maatregelen wordt 1,9 Mton reductie rendabel, terwijl 2,5 Mton reductie nodig is.
- Voor het rendabel maken van voldoende emissiereductie in de dienstensector in 2030 is een aanvullende CO₂-beprijzing nodig van 100 euro/ton CO₂ (bovenop de introductie van ETS2 per 2027, dat leidt tot een additionele CO₂-prijs van 55 euro/ton CO₂). Deze berekening geldt bij

een terugverdientijd van 15 jaar; als bedrijven een kortere terugverdientijd van 7 jaar hanteren, zou de benodigde extra CO₂-heffing oplopen tot ongeveer 400 €/ton. Daarnaast is in deze berekening er vanuit gegaan dat bedrijven direct investeren in verduurzamen als het financieel rendabel is. In de praktijk is dat niet altijd het geval.

Communicatie

N.v.t.

Politiek-bestuurlijke context

N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.